

Prof. zw. dr hab. inż. Eugeniusz Dembicki

Gdańsk, 2012.08.29.

**Recenzja pracy doktorskiej mgr inż. Rafała Uliniarza
pt. „Model stanu krytycznego gruntów prekonsolidowanych i jego
zastosowanie w geotechnice”**

1. Wstęp

Recenzję pracy doktorskiej mgr inż. Rafała Uliniarza pt. „Model stanu krytycznego gruntów prekonsolidowanych i jego zastosowanie w geotechnice” opracowałem na zlecenie Dziekana Wydziału Budownictwa Politechniki Śląskiej z dnia 09.07.2012 Ldz.RB-0/4020/11/2012.

2. Treść pracy

Praca składa się z siedmiu rozdziałów, spisu treści, 85 rysunków, 12 tablic i wykazu literatury zawartego na 10 stronach. Objętość pracy wynosi IV r 126 stron.

W wstępie pracy Autor omówił zjawiska występujące w gruncie w przedziale małych odkształceń, w bardzo skrótowym ujęciu modelowanie konstytutywne małych odkształceń w aktualnym stanie wiedzy oraz podał cel pracy jakim jest autorski model RU + MCC (Rafał Uliniarz + Modified Cam Clay) wraz z odpowiednimi propozycjami dotyczącymi określenia zależności modułu ścinania od odkształcenia objętościowego, związku modułu ścinania z naprężeniem średnim p' i współczynnikiem prekonsolidacji OCR.

Postawiony cel pracy będzie zrealizowany na podstawie krytycznej analizy istniejących rozwiązań, własnej analizy przeprowadzonych autorskich badań doświadczalnych i teoretycznych oraz symulacji numerycznych.

Rozdział drugi zawiera podstawowe pojęcie i definicje wykorzystane w opracowaniu rozprawy. Obejmuje w zapisie tensorowym: stan naprężenia, stan odkształcenia,

wielkości efektywne, podstawowe związki teorii sprężystości i plastyczności wraz z rodzajami powierzchni występującymi w mechanice gruntów (powierzchnia graniczna stanu – *SBS*, powierzchnia ograniczająca – *BS* i powierzchniach plastyczności – *YS*). W podsumowaniu Autor uwypuklił elementy z przedstawionego opisu do opracowań własnego modelu.

W rozdziale trzecim Autor omówił doświadczalne podstawy modelu. Przedstawił zjawisko silnej nieliniowości w zakresie małych odkształceń wraz z zakresem ich badań. Z analizy wyników badań laboratoryjnych wynika, że do określenia funkcji materiałowych proponowanego autorskiego modelu obliczeniowego należy uwzględnić: naprężenie średnie p' , stopień prekonsolidacji *OCR* i wskaźnik plastyczności *PI*.

W rozdziale czwartym przedstawiono koncepcje istniejących modeli z nieliniowością małych odkształceń. Podano w nim istotę modelowania, omówiono modele sprężysto – plastyczne o wzmocnieniu izotropowym i modele sprężysto – plastyczne ze wzmocnieniem kinematycznym.

Rozdział piąty stanowi część oryginalną rozprawy i obejmuje sformułowania autorskiego modelu konstytutywnego stanowiącego uogólnienie i znacząco udoskonalonego modelu obliczeniowego Imperial College. Proponowany model autorski o symbolu: *RU + MCC* – Rafał Uliniarz + Modified Cam Clay i ulepszenie modelu *MCC* w obszarze prekonsolidacji (wewnątrz powierzchni ograniczającej) poprzez wykorzystanie sprężysto – plastycznego modelu Fahrey'a – Cartera w wzmocnieniu izotropowym. W rozdziale sformułowano założenia wyjściowe, podano równania wyjściowe (powierzchnie plastyczności, prawa addytywności, prawo izotropowego wzmocnienia plastycznego, równania przyrostowe modeli, specyfikację funkcji materiałowych) i ostateczne sformułowanie modelu *RU + MCC*.

Identyfikacja parametrów proponowanego modelu obejmuje przedstawienie:

- podstaw identyfikacji,
- doświadczalną autorską estymację parametrów (opis badanego materiału, opis przebiegu badań, szacowanie parametrów „małych odkształceń”, szacowanie pozostałych parametrów do proponowanego i ulepszonego modelu),
- przeprowadzenie analizy wrażliwości proponowanego modelu dla zbioru wszystkich siedmiu jego parametrów,
- weryfikację proponowanego modelu w jednorodnym stanie naprężenia w aparacie trójosiowego ściskania i pomiarów z monitoringu geodezyjnego rzeczywistych konstrukcji geotechnicznych.

Rozdział szósty obejmuje analizę wyników zagadnień brzegowych z wykorzystaniem modelu autorskiego RU + MCC. W rozdziale przedstawiono:

- implementację modelu do programu obliczeniowego *Z_Soil*,
- analizę zagadnienia posadowienia stopy fundamentowej badanej w programie międzynarodowym,
- analizę odkształceń ściany szczelnej zabezpieczającej głęboki wykop.

Uzyskano zgodność wyników badań w skali naturalnej obydwu przypadków konstrukcji geotechnicznych z wynikami symulacji numerycznych proponowanym modelem, w pierwszej fazie osiadań.

Rozdział siódmy stanowi krótkie zakończenie rozprawy w postaci podsumowania uzyskanych wyników.

3. Ocena pracy

Recenzowana praca ma charakter badań podstawowych dotyczących określenia prawa konstytutywnego gruntów prekonsolidowanych. Opracowana własna oryginalna koncepcja prawa konstytutywnego oparta na szerokiej analizie dotychczasowych istniejących w literaturze naukowej praw konstytutywnych, własnych badaniach laboratoryjnych obejmujących zakres małych odkształceń gruntu prekonsolidowanego i złożonych symulacji numerycznych z wykorzystaniem profesjonalnych programów obliczeniowych (*Z_Soil*).

Podjęcie się tej trudnej tematyki badawczej wymaga z jednej strony dobrze opanowanego warsztatu obliczeń numerycznych i znajomości oraz biegłości operowania odpowiednimi programami obliczeniowymi, głębokiej wiedzy dotyczącej praw konstytutywnych materiałów a gruntów w szczególności, mechaniki ośrodków ciągłych i rozdrobnionych oraz znajomości prowadzenia naukowych badań doświadczalnych z mechaniki gruntów. Autor rozprawy autorskiej skorzystał z bardzo dobrego wyposażenia laboratorium naukowego Katedry Geotechniki Politechniki Śląskiej, ogromnego doświadczenia i kompetencji i wiedzy swojego promotora oraz wykazał się wysokimi umiejętnościami prowadzenia złożonych badań teoretycznych i doświadczalnych z teoretycznej mechaniki gruntów nakierowanych na ich praktyczne zastosowania w geoinżynierii.

Według mojej oceny Autor prawidłowo sformułował cel i zakres pracy. Praca zredagowana jest bardzo zwięźle, a jednocześnie jasno i precyzyjnie. Wszystkie zamieszczone w niej elementy zostały w właściwy sposób wykorzystane do uzyskania

głównego celu pracy jakim jest przedstawienie własnego prawa konstytutywnego gruntów prekonsolidowanych.

Do oryginalnych własnych osiągnięć Autora rozprawy doktorskiej zaliczam:

1. Wnikliwe, precyzyjne i syntetyczne przedstawienie zagadnienia pracy gruntu w różnych stanach naprężenia i odkształcenia ze szczególnym uwzględnieniem nieliniowości w zakresie bardzo małych i małych odkształceń zawartych w przedziale od 10^{-3} do 10^{-6} . Zwrócenie uwagi na elementy z przedstawionego opisu służące do opracowania własnego modelu lub ulepszenia istniejącego.
2. Przeprowadzenie wnikliwej analizy obcych badań laboratoryjnych i wyciągnięcia końcowych wniosków służących do określenia funkcji materiałowych proponowanego przez Autora modelu obliczeniowego. Elementami tymi są: naprężenie średnie p' , współczynnik prekonsolidacji OCR oraz wskaźnik plastyczności Pl .
3. Krytyczną analizę istniejących modeli z nieliniowością małych odkształceń obejmującą modele sprężysto – plastyczne z wzmocnieniem izotropowym i kinematycznym.
4. Autorskie koncepcje modeli obliczeniowych:
  - 4.1. Ulepszenie modelu Fahey'a – Cartera (FC + MCC) i
  - 4.2. Model Rafała Uliniarza + Modified Cam Clay
  - 4.3. Nową własną propozycję i ulepszony opis reakcji na zmiany naprężenia mieszczący się wewnątrz powierzchni plastyczności gruntu prekonsolidowanego.
  - 4.4. Funkcje materiałowe zawierające zależności sztywności gruntu od naprężenia średniego
Przedstawione modele (FC + MCC i RU + MCC) są adekwatne w obszarze hiposprężystym, a rola plastyczności jest uzupełnieniem hipoplastyczności w obszarze małych odkształceń zdefiniowanych w rozprawie doktorskiej.
5. Wprowadzenie poprawki do modelu FC dotyczącej położenia stanu początkowego naprężenia, co ma wpływ na określenie dewiatoru naprężenia.
6. W modelu autorskim RU + MCC funkcje materiałowe zdefiniowano w odkształceniach, co uniezależnia zmiany sztywności od poziomu naprężenia. Rodzina funkcji materiałowych ma kształt sigmoidalny.

7. Wykonanie laboratoryjnych badań trójosiowego ściskania kaolinu z Tułowic określając wszystkie parametry proponowanego modelu w zakresie małych odkształceń.

Parametry związane z sprężysto – plastycznym płynięciem materiału opisanego modelem MCC Autor ustalił na podstawie laboratoryjnych badań własnych i badań dr hab. inż. M. Jastrzębskiej przeprowadzono w tej samej aparaturze i na tym samym materiale.

8. Przeprowadzenie analizy wrażliwości własnego modelu określając jego współczynnik wrażliwości i jego laboratoryjną zgodność, uzyskując zadawalający wynik.

9. Przeprowadzenie analizy dwóch zagadnień rzeczywistych w skali naturalnej:

- osiadania stopy fundamentowej i
- określenia przemieszczeń poziomych głębokiego wykopu zabezpieczonego ścianą szczelinową za pomocą proponowanego modelu RU + MCC, uzyskując dobrą zgodność w pierwszej fazie odkształceń.

Proponowany autorski model obliczeniowy spełnił wszystkie kryteria teoretyczne i praktyczne kwalifikujące go do praktycznego i efektywnego stosowania.

4. Uwagi krytyczne

Merytorycznych uwag krytycznych do przedstawionej pracy doktorskiej nie zgłaszam, ponieważ Autor pracy bardzo wnikliwie przeanalizował dotychczasowe rozwiązania i propozycje modeli obliczeniowych gruntów i wyciągnął z nich prawidłowe wnioski. Propozycja Autora dotyczy modelu obliczeniowego gruntów prekonsolidowanych przy małych odkształceniach.

Mam jednak kilka uwag formalnych, nie zmieniających mojej wysokiej oceny pracy odnoszących do całej pracy.

Rozdział 1.

- Punkt 1.3. Naukowy cel pracy

- Nie należy mieszać i porównywać stanów naprężenia z warunkami brzegowymi
- Cel pracy doktorskiej jest sformułowany nieco „rozwlekle” i obejmuje kilka zdań. Powinien być określony syntetycznie.

- Punkt 1.4. Układ pracy

- Lepiej było zatytułować „Treść pracy”, ponieważ w tym punkcie podano treść pracy w poszczególnych rozdziałach. Układ pracy nie jest jego treścią.
- Czy aspekty techniczne, to są podstawowe terminy, definicje i równanie?
- Czy badania doświadczalne stanowią część teoretyczną.
- Jest zdanie: Rozdział czwarty podejmuje ..... Rozdział niczego nie podejmuje, bo to nie człowiek.

Rozdział 2.

- Punkt 2.1. Autor rozprawy niczego nie ma ułatwiać Czytelnikowi. Czytelnik, który chce czytać rozprawę doktorską z mechaniki gruntów, powinien znać opisy stosowane tej mechanice. Zdanie sformułowane przez Autora jest niefortunne.
- Punkt 2.5. Powinno być: Wielkości efektywne.

Rozdział 3.

- Punkt 3.2. Jest: Efektywne naprężenie pionowe. Powinno być: Składowa pionowa naprężenia efektywnego. W całej pracy należy stosować tensorowy zapis stanu naprężenia i odkształcenia.
- Należy poprawić błąd w wzorze (3.9). Powinno być:

$$f(e) = \frac{(217 + e)}{(1 + e)}$$

Rozdział 4.

- Punkt 4.2.1. Należałoby stosować obowiązującą oznaczenia w Mechanice Gruntów: kąta tarcia wewnętrznego gruntu ϕ (a nie φ)

Rozdział 5.

- Str. 56. Jest podrozdział 0. Powinno być w podrozdziale 2.6.
- Brak wyjaśnienia pochodzenia wzoru (5.23).
- Czy nie lepiej byłoby przejście z modułu siecznego do stycznego drogą analityczną, niż numeryczną zawierającą w sobie cechę „dopasowanie” ?
- Punkt 5.4.2.2. Co to jest mechaniczna historia?. Powinno być: historia materiału próbki gruntu.
- str. 93. Jest „różnie” powinno być „rośnie”. Jest „wiał” powinno być „widać”.

Rozdział 7.

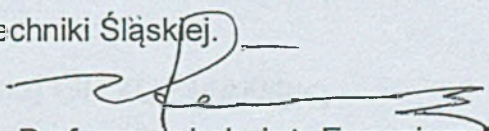
- Co to jest geotechnika obliczeniowa?
- Czy propozycja Autora stanowi rzeczywiście miłowy krok w rozwoju obliczeń w geotechnice?

5. Podsumowane

Podsumowując moja opinię o rozprawie doktorskiej mgr. inż. Rafała Uliniarza pt. "Model stanu krytycznego gruntów prekonsolidowanych i jego zastosowanie w geotechnice" stwierdzam, że:

1. Autor przedstawił własne oryginalne opracowanie dotyczące nowego modelu stanu gruntu prekonsolidowanego z uwzględnieniem małych nieliniowych odkształceń sprężystych.
2. Przeprowadził skutecznie trudne i złożone badania doświadczalne z wykorzystaniem nowoczesnej aparatury i technik badawczych. Badania doświadczalne o charakterze podstawowym cechuje jednocześnie prawidłowa analiza otrzymanych wyników badawczych.
3. Przedstawił propozycję analityczną nowego modelu stanu krytycznego gruntu prekonsolidowanego uwzględniający zakres małych nieliniowych odkształceń sprężystych i właściwości odkształceń plastycznych gruntów prekonsolidowanych. Model nosi symbole RU + MCC.
4. Uzupełnił i rozwinął istniejący model sprężysto – plastyczny o wzmocnieniu izotropowym Fahrey'a – Cartera (FC) poprzez uwzględnienie właściwości odkształceń plastycznych jako propozycję modelu FC + MCC.
5. Przedstawił całkowitą i pełną weryfikację własnej propozycji modelu za pomocą badań laboratoryjnych i wyników badań w skali naturalnej oraz analiz numerycznych.
6. Wykazał dużą widzę i umiejętność oraz biegłość prowadzenia złożonych badań doświadczalnych, analiz i rozwiązań teoretycznych oraz numerycznych ukierunkowanych na wykorzystanie ich w praktyce inżynierskiej.
7. Napisał swoją pracę doktorską wartościowo i metodycznie.
8. Udowodnił swoimi wywodami, badaniami doświadczalnymi i rozwiązaniami teoretycznymi oraz aplikacyjnymi postawioną tezę rozprawy doktorskiej i osiągnął zamierzony cel pracy.

Wnoszę o przyjęcie bez zastrzeżeń rozprawy doktorskiej mgr. inż. Rafała Uliniarza przez Radę Wydziału Budownictwa Politechniki Śląskiej.

Prof. zw. dr hab. inż. Eugeniusz Dembicki